

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2009 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2008

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä huhtikuuta 2009 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2008 (K 1/2009 vp) valmistelevalle käsittelyä perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kehitysjohtaja Klaus Halla, hallitussihteeri Maritta Hirvi, finanssisihteeri Tuula Karhu, neuvotteleva virkamies Minna Liuttu ja ylitarkastaja Veli-Matti Risku, sosiaali- ja terveysministeriö
- toiminnanjohtaja Riitta Särkelä ja tutkimuspäällikkö Anne Eronen, Sosiaali- ja terveys- turvan keskusliitto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt hallituksen toimenpidekertomuksen sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyjen eduskunnan lausumien osalta. Lausumista kaksi kuuluu valtiovarainministeriön ja yksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Kaikki muut, yhteensä 29 lausumaa, kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Valiokunta esittää hallituksen selvitysten johdosta seuraavat huomautukset.

Poistettavat lausumat

Valiokunta katsoo, että seuraavien lausumien johdosta suoritettavat toimenpiteet ovat riittäviä tai lausumat ovat muutoin käyneet tarpeettomiksi ja ne voidaan poistaa:

- *Kunnallisen eläkejärjestelmän uudistus HE 45/2004 vp*

- *Valtion eläkejärjestelmän uudistaminen HE 46/2004 vp*
- *Työttömyysetuuksien rahoitus HE 243/2002 vp*
- *Apurahaa saavien taiteilijoiden sosiaaliturva HE 76/2004 vp*
- *Sairausvakuutusmaksujen tarkistaminen HE 68/2005 vp ja HE 129/2005 vp*
- *Lääkekorvausuudistus HE 97/2005 vp.*

Säilytettävät lausumat

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt muut kuin edellä mainitut lausumat ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa.

Hallitus on kertomuksessaan esittänyt myös seuraavien lausumien osalta, etteivät ne enää anna aiheita toimenpiteisiin. Valiokunta ei yhdy

hallituksen näkemykseen vaan lausuu niiden osalta seuraavaa:

— *Perusturvan parantaminen HE 155/2001 vp*

Valiokunta yhtyy siihen sosiaali- ja terveysministeriön kertomuksessa esittämään näkemykseen, että perusturvan keskeisimpiä ongelmia on se, että ensisijaisten etuusjärjestelmien piirissä olevat joutuvat kohtuuttoman usein turvautumaan toimeentulotukeen. Tästä syystä tärkeintä on huolehtia ensisijaisten etuuskien tasosta, jolloin toimeentulotuki muodostuisi alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti lähinnä tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden turvaksi.

Hallitus on vastauksessaan viitannut toimeentulotukilakiin tehtyihin uudistuksiin, jotka ovat parantaneet toimeentulotukea saavien asemaa. Muun muassa asumiskustannusten omavastuusuuden poistamisella on ollut myönteinen vaikutus toimeentulotukiasiakkaiden tuloihin. Lisäksi hallitus viittaa kertomuksessaan toimeentulotukilakiin vuoden 2008 alussa tehtyyn muutokseen, jolla toimeentulotukiasian käsittelylle muussa kuin kiireellisessä tapauksessa asetettiin 7 päivän enimmäisaika. Seurantatutkimuksen mukaan käsittelyajat lyhenivät vuoden 2008 aikana. Työllisyyden heikentyessä toimeentulotuen hakijoiden määrä on kuluvana vuonna nopeasti kasvanut, ja erityisesti suurissa kaupungeissa ei uusia hakemuksia kyetä käsittelemään laissa säädetyssä määräjassa.

Valiokunta korostaa, että toimeentulotuen viimesijaisuuden vuoksi on erityisen tärkeää, että asiakas saa toimeentulotukipäätöksen mahdollisimman nopeasti. Kunnissa on toimeentulotukihakemusten käsittelyn resurssit turvattava niin, ettei asiakkaan oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon vaarannu. Valiokunta tähdentää, että välttämättömästä toimeentulon turvasta on huolehdittava laissa säädetyllä tavalla myös taloudellisen taantuman aikana.

Hallituksen asettaman sosiaaliturvan uudistamista valmistelevalle SATA-komitealle tehtävänä on laatia ehdotus perusturvan uudistamisesta siten, että perusturvan taso on riittävä erilaisissa elämäntilanteissa aiheuttamatta tarvetta turvautua viimesijaiseen toimeentulotukeen. Komitean määräaika loppuu kuluvaan vuoden lopussa. Tämän vuoksi lausumaa ei voida vielä poistaa.

— *Sotainvalidien korvausturva HE 150/2002 vp*

Hallitus on selvittänyt sotainvalideille sosiaalihuoltolain ja kansanterveyslain mukaan järjestettävien avopalveluiden korvattavuuden rajan alentamista edelleen ja katsoo, ettei prosenttirajan alentaminen käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa ole mahdollista. Tästä syystä hallitus toteaa, ettei asia anna aiheita enempään toimenpiteisiin. Valiokunta katsoo kuitenkin, että lausumassa asetettuun tavoitteeseen tulee edelleen pyrkiä ja tästä syystä lausuman säilyttäminen on tarpeen.

Lisäksi valiokunta toteaa apurahansaajia koskevan lausuman osalta seuraavaa:

— *Apurahansaajien vakuuttamisvelvollisuus sosiaalivakuutuksessa HE 92/2008 vp*

Valiokunta on saanut sosiaali- ja terveysministeriöltä selvityksen lain voimassaoloaikana vuoden 2009 alkupuolella saapuneista apurahansaajien vakuuttamista koskevista hakemuksista ja niiden käsittelystä maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskunnan hyväksymässä lausumassa edellytetty selvitystyö tehdään.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Anneli Kiljunen /sd
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Håkan Nordman /r
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Tuomo Puumala /kesk
	Risto Autio /kesk	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Paula Sihto /kesk
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.